

XXXIX

Служба на св. Ивана Рилски на 18 августъ

(Скопски миней отъ 1451 г.)

Отъ житията и службитѣ на св. Ивана Рилски знаемъ, че бележитиятъ рилски пустинникъ и основателъ на българското монашество се поминалъ на 18 августъ 946 год. Неговата слава почнала още въ Рилския манастиръ, обаче истинското си светителско достоинство получилъ, следъ като останкитѣ му били пренесени отъ царъ Петра въ Срѣдецъ. Оттогава той почналъ да се тачи като **Срѣдечьскыи свѣтильникъ**, **похвала срѣдечьская**, **прозвѣщение срѣдечьское**, за да мине следъ това славата му въ цѣло Българско, гдето вече се възпѣва като **съгражданинъ Българѣ** и се величае наредъ съ св. Кирила и Методия: **сними же пѣтъ вѣди ѿць Іѡ поустыни Рылскыя**.

Като били пренесени въ Срѣдецъ, останкитѣ на светеца били положени временно въ епископската църква, после въ църквата Св. евангелистъ и апостолъ Лука и най-сетне въ нарочно съградена на името на св. Ивана каменна църква, която се намирала близо до градската крепостъ и била съзидана отъ единъ почитателъ на светеца, маджарскиятъ боляринъ Грудасъ. Кога точно е била съградена тая каменна църква, не се знае. Известно е само, че „второто положение на мощитѣ му“ (т. е. на св. Ивана) е станало въ 1097 г. (срв. първото печатно издание на Пролога, Москва 1642 г., листъ 227).

Началната св. Иванова служба, съчинена още въ Рила, съ време е била проширявана и преработвана. Ето защо сегашнитѣ нейни преписи не се покриватъ напълно, а на мѣста съвсѣмъ се различаватъ. Преправкитѣ сж ставали едни въ Срѣдецъ, други въ самия Рилски манастиръ, трети въ Търново, следъ като тѣлото на св. Ивана било пренесено въ 1195 г. въ новата българска столица. Трѣбва при това да се забележи, че поради двата празника на светеца — единъ на 18 августъ (успение на св. Ивана Рилски) и другъ на 19 октомврий (пренасяне на мощитѣ му), имало е и две служби, въ които, покрай еднаквитѣ стихирѣ, намираме и други съвсѣмъ различни. При преработката на службата сж били внасяни не само нови сти-